

Наталія Опольська

*Канд. юрид. наук, доцент кафедри правознавства
Вінницького національного аграрного університету*

КОНЦЕПЦІЯ СВОБОДИ ТВОРЧОСТІ У ПОГЛЯДАХ АВРЕЛІЯ АВГУСТИНА

Мислителями періоду античності було створено могутній потенціал для подальшого розвитку наукового пізнання права на творчість. В концепцію свободи творчості було закладено ідею творчої свободи особи, а результати творчості прирівнювались до найцінніших благ. Але із розпадом античного суспільства з'явилися форми нової системи суспільних відносин, нове світосприйняття, що наклало відбиток і на формування концепції свободи творчості.

Августин Блаженний Аврелій - один з найвідоміших і найвпливовіших представників середньовіччя, приділяв увагу формуванню концепції свободи творчості.

Метою статті є аналіз концепції свободи творчості у поглядах Аврелія Августина.

Дослідженню історичних аспектів становлення та розвитку права на творчість присвятили свої праці В. Авдєєва, С. Лисенков Т. Мілова, Д. Шапорєва та інші науковці. Однак, поза увагою науковців залишилися питання формування наукової думки щодо права на творчість в період середньовіччя.

Саме цей період відзначався тривалим занепадом у розвитку права на творчість, оскільки наука «стала зайвою», а ідеї, які з'являлись були тісно переплетені із релігійними переконання і прогресивних змін у концепцію свободи творчості не вносили.

Теологія стала пріоритетнішою ніж інтелектуальна діяльність, перетворюючи творчу здатність людини на одну із своїх служниць.

Період Середньовіччя дуже бідний на факти, пов'язані із вивченням та аналізом права на творчість особи, загальмувався розвиток наукового знання.

Ідейне панування християнського богослов'я обумовило ту обставину, що основні положення концепції свободи творчості набули релігійного оформлення.

Августин Блаженний (IV-V ст.) - богослов, «батько» церкви є відомим представником даного напрямку. У своїй основній праці «Про град Божий» він відмітив: «І римляни раділи, що всесильним богам довірили місто! О, яка жалюгідна омана! При цьому на нас ображаються, що ми говоримо такі речі про їх богів, а на своїх письменників – ні; більш того, за вивчення їх призначили винагороду, самих вчителів вважаємо гідними і суспільної плати і високого чину. А між іншим, у Вергілія, якого маленькі діти читають, тому, що він величніший із поетів, самий відомий і найкращий, і цього поета потрібно вивчати у ніжному віці, бо засвоєння юними душами запам'ятовується краще» [1].

З даної сентенції, можемо зробити висновок, що Августин критикує поетів «язичницької імперії» та виправдовує високу оплату та чини поетів, що поширювали християнську ідеологію. Цього вимагала логіка боротьби за утвердження диктату церкви у сфері творчої діяльності.

Августин у даній сентенції схвально охарактеризував твори найдавнішого поета стародавнього Риму Вергілія, вказуючи, що він величніший із поетів.

Однак зважаючи на те, що Вергілій оспівував легендарне, божественне походження римського народу, що було несумісним із християнським віровченням, у іншій праці – «Сповідь» Аврелій критично вказує на недоцільність вивчення праць Вергілія.

«Первинне навчання, що дало мені врешті-решт можливість і читати написане і самому писати, що надумається, було, звичайно, краще і надійніше за ті уроки, на яких мене примушували заучувати блукання якогось Енея... плакати над Дідоною, що померла, наклала на себе руки від любові...Що може бути жалюгідніше жалюгідного, який не жаліє себе і оплакує Дідону, що померла від любові до Енея...» [2].

Прагнення применшити роль творців-іншодумців штовхнули теолога на проголошення творчої спадщини Римської імперії такою, що не досягла своєї мети. Він переконував, що з часів виникнення християнства жодна творча діяльність не може бути істинною, якщо вона не пов'язана з християнським віровченням.

Аврелій Блаженний критикував погляди Цицерона, як і інших дохристиянських мислителів. Однак використав ідею Цицерона про те, що саме здатність творити об'єднує божество і людину інтегруючи її у християнське віровчення.

У одній із своїх сентенцій Богослов називає Бога художником, який творить свої творіння. Розмірковуючи над тим, що люди мають різні вподобання і вигоди, Августин зазначає: «Інколи людям не подобається сама природа... комусь не подобається і сонце, тому що окремих правопорушників, які не сплачували податків виставляли за рішенням суддів на сонце. Не з точки зору нашої вигоди, але сама природа славить свого Художника» [1].

Намагання теолога закласти підвалини процесу десакралізації пануючих світоглядних переконань подекуди були перефразуванням мислителів «язичницької імперії».

Отже, Аврелій Августин вважав, що право є утіленням божественної справедливості. Основоположним принципом концепції свободи творчості є непорушний, вічний, санкціонований Богом закон – вираження Божественного розуму і волі. Ці положення стали методологічними засадами обґрунтування Августином концепції свободи творчості. Істинність результатів творчості, як і творчого процесу можна досягнути тільки за допомогою Святого Письма. Творчість в якій ігнорується Божий закон, відповідно до переконань Августина, не вважається істинною і приречена на небуття.

ЛИТЕРАТУРА

1. Августин Аврелий. Творения. Т.3. О граде Божием. Книги I-XIII. — СПб,- Алетейя, УЦИММ-Пресс, 1998. – С. 234.
2. Августин Аврелий. Исповедь. — электронный ресурс. Режим доступа [<http://philosophy.ru/library/august/01/1.html>].